

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többszöri hirtet-
ésnél olcsóbb. Nyiltér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Gr. Zichy Jenő reformeszméje.

olt szerencsénk a gróf ur
ral itt időzése alatt több-
ször és sokat érintkezni;
beszédeit, szándékait, vé-
zéréit hallani. Ezeket
némi átnézetes csoportosi-
tásban összegezzük azért,
hogy mindazok, akiket ér-
dekel, tiszta képet alkot-
hassanak maguknak a fe-
lejtetlen napok érdemle-
ges programjáról.

Sokat nyom az, ki és
hogyan mond és tesz valamit.

Gr. Zichy Jenő egyike a legelső magyar
magnás családok tagjainak; dúsgazdag főúr;
független gondolkodásában és tetteiben minden
mellékletektől. Nem mond sokfélét; látszik,
hogy nem ambíciója iparügyi enciklopédista gya-
nánt szerepelni. Inkább azt a benyomást teszi
az emberre, hogy a kor reális jelszavát meg-
értve, mintegy a nemzet őrangyalának ihletje,
áll sorompóba, hogy hátramaradtságunk egyik
főterén, az ipar terén, irányt mutasson nemze-
tünknek.

Nehogy az eszméi csoportosítására nem elég
erősek, mithológiai fátyolba borítsák törekvéseit
s a napokra szóló lelkesedés lángtalan lángjával
lelkesejének szavainak tüze mellett csirázó
képzeti képekért: a lehető legrövidebb és leg-
tömörebb kivonatban ime következzen a sza-
vaiból kivehető rendszer.

1. Magyarország ez időszerint még túlnyo-
mólag földműves állam. Ennek elérhető hasznai
sem az európai viszonyok által nyakunkra rótt
terhekkel, sem a folyton finomuló izléssel és
nemzetközi versennyel nincsenek arányban.

2. Ennélfogva minden erőnkkel arra kell
töreknünk, hogy az anyagilag elégtelen jöve-
delmü nyers termelés hagyományos békóit le-
rázván, saját termelésünket iparilag feldolgozni
képesítsük önmagunkat.

3. Evégre mindenképp előtti szükséges hala-
dársra és versenyre képes földművelő és iparos
osztály. Ez csak úgy lesz és lehet, ha gondos-
kodunk arról, hogy a jövőbeli földbirtokosok
és kézművesek szakmájuknak a kor színvonalán
álló ismeretét elsajátítsák.

4. E közelebbi cél megfelelő számu gazda-
sági és iparos iskolák felállításában birja k zede-
tét s a mostani önálló iparosok és gazdák meg-
nyerésével, föllelkesítésével kell, hogy megin-
duljon.

E részben a m. k. közoktatásügyi minisz-
teriumnak az iparos iskolák tával elrendelt fel-
állítására és ez időszerinti élénk munkálkodása,
elég szerencsés sokat ígérő kezdetnek mondható.

5. Hogy az a megszámlálhatatlan sok mil-
lió, mely kész cikkekért hazánkból állandóan
kivándorol, egyelőre részben, később egészen
itt bent közöttünk maradjon: mulhatlanul szük-
séges már most tájékozni, úgy magát a magyar
haza közönségét, mint a külföld fogyasztóit, az
iránt, hogy Magyarországból mi van, mi nincs
ez időszerint. Minthogy pedig a hazai verseny-
képes cikkek csak egy országos kiállítás kere-
tében tekinthetők át: szükséges mindenekelőtt
egy általános hazai tárlat rendezése s annak
minden létjogosult kézi munkás által leendő
meglátogatása, az oda beillő készítmények meg-
ismertetése.

6. Ezen versenynek csak mellékes, illető-
leg másodlagos feladata: külföldi piacokat ke-
szíteni; az első, és semmi másért föl nem áldoz-
ható célja az, hogy a **magunk termelvényei és
iparcikkei számára a magunk piacát, a hazai
fogyasztó közönséget megnyerjük.** Borzasztó nagy
összeg az, mely hazánkból évenként külföldre
vándorol oly cikkekért, melyeket itthon éppen
olyan jól és olcsón — ha nem jobban és ol-
csóbban — előállíthatnánk s részben már tény-
leg elő is állítunk.

7. A hazai piac illetően lefoglalása egésze-
ges magyar vérkeringésű forgalmi- és vámpoli-
tikát feltételez, melynek irányelvei az ország
kormányának és törvényhozó testületének ál-
landó gondoskodását képezik.

8. Az erőszben tapasztalt netáni kívánni
valók az ipartörvény legközelebbi parlamenti
módosítása alkalmával fogják a megérdemelt és
sürgött orvoslott megtalálni s az országosan
nyilvánult panaszok az iparszabadság korlátozá-
sában, a kötelező ipartársulásban, a tanoncok
szakszerű iskoláztatásában, a mesteri képesítés
kimondásában fognak orvosoltatni.

9. Míg ezen jövőre szóló áldásos intézke-
dések létesülnek, addig is ajánlatos és szükse-
ges a hazai sajtó felhasználásával mindent elkö-
vetni arra, hogy az egyes vidékeknek ma is
versenyképes cikkek kiismertessenek s a fogyasztó
közönség azok megérdemelt pártolására lelke-
sítessék.

10. Ez csak akkor fog sikerülni, ha prak-
tikus, szükséges és mindenkor fogyasztókra ta-
láló cikkekkel rukkol ki a magyar iparos világ
az 1885-iki országos kiállításra.

11. Ezekben meg van egyuttal szabva azon
irány is, melyet a magyar iparosnak a nagy
szemlére való készüléteiben szeméi elől eltévesz-
teni nem szabad.

**Amit kiállít, legyen praktikus, tartós és
aránylag olcsó, vagy legalább jutányos.**

12. Tehát nem szabad — mert nem helyes
és célszerű — semmitéle ritkaságot, unikumot
hajhászni, hanem a fenálló szükséglet kielégíté-
sét kell tekinteni mértékül. Végzetes tévedés
lenne eszerint oly gyártmányokon dolgozni, melyek
a reájuk fordított idővel és erővel vagy
szakértelemmel arányos kelendősegre nem szá-
mithatnak.

13. Ezen elalkudhatlan irányelvek mellett is
kiváló gond fordítandó a geográfiai fekvésre, a
helyi forgalomra és prakszis által állandósított
keresletre.

A bácskai ipar tehát első sorban a bácskai,
azután a legközelebbi vidékek keresletét s igé-
nyeit tartsa szem előtt.

14. Nem kevésbé fontos az, hogy a ter-
melő már eleve oly célból rendezze be gazda-
ságát, hogy a hely- és környékbeli iparosnak
vagy kereskedőnek szolgáltatson helyi kereslet-
nek mindenha örövendő cikkek.

Ezáltal az export vagy transport költségeit
magának takarítja meg s oly fogyasztó közön-
séget toboroz önmagának, melyet tőle a távo-
labb eső gyáros vagy szállító élelemessége, éppen
a könnyű hozzáférhetőség hiányában, soha el nem
horgászhat.

15. Mindezen közelebbi és távolabbi célok
biztosítására szükséges — ha nem volna — olyan
helyi és vidéki, de mindig kellő forgalmi köz-
ponttal bíró egyesületek, társulatok teremtése,
melyeknek tagjai, mintegy véd és dac-szövet-
ségre lépve, egygyé kötött vesszőcsomagként
állanak ellen minden konkurenciának és egymás
haladásában a saját emelkedésük garanciáit
szemlélik.

Más szóval kellőleg szervezett és tevékeny
gazda s iparos társulatok, szövetezetek szerve-
zés a kezdemény abc-je.

16. Ezen társas egyletek szervezésében nem
fogadható el legfelső elvül se nyelv, se vallás,
se nemzetiség. Mert mindennél bizonyosabb, hogy
az anyagi boldogulás, mint az ember földi jóllé-
tének legfelsőbb eszméje, képes összetartó ka-
pocsul szolgáltni ott is, a hol már a politikai
hitvallások, nyelv- és religióbéli egységesítő ka-
pocsok, az egyéni rokon- és ellenszenyek központ-
futó ziláltsága folytán meglazulnak.

17. Az önelégült vaskalaposság nem levén
többé a kor igényeivel összhangba hozható, az
iparos társulatoknak és egyéneknek fogékony-
ságot, előszeretetet, tanulékonyaságot kell mutat-
niok minden új vívmány, minden divatbeli ki-
vándorlót iránt Mert csak a fogyasztók izlésének
kielégítése s a személyes gusztnak a közige-
nyek alá rendelése hódíthat állandó keresetforrást.

18. Emellett azonban a hazai népfajok, nem
zetiségek, politika vagy közéleti hagyományos
kivánatok eszélyes kikapogatása és kiszolgálása
is elengedhetlen levén: a fenti szellemben ala-
kult gazda- és ipartársulatoknak minél felebb
nyuló s minél szertébb ágazó összeköttetések
kell szerezni s az életre jogosult régiebb keletű
kivánalmak szemmel tartása mellett ipar- és ter-
melési ágaik öröklött színezetét, izlését, alakját
feltékenyen őrizni. Magyar lehet a honi ipar
exkluzivitás nélkül is, ha a realitásban ideális
éz kozmopolita, az idealizmusban reális és hazai
lenni iparkodik.

19. A keresetre s szorgalmas munkálkodásra
szoritkozó gond csak egyoldalú javulás levén,
a takarékoság és mérséklet, mint amazokkal
teljesen egyenlő érvényű fölvirágzási módszer,
a krajcártól a forintig minden befektetésnek vö-
rös fonala, vezérelve legyen.

20. Apróságokban való takarékoság, a
mellőzhető kiadások megkiméltése, arra tesz
képesé az iparost és gazdát, hogy ama fillérek-
ből szabad óráiban önképzésre, általános és rész-
letes ismereteinek bővítésére áldozhasson; mit
még könnyebben tehet, ha saját kartársai kö-
rében a nem éppen nekik szánt politikai fesze-
getések helyett szakszerű, az ő számára irt
könyveket s közleményeket tanulmányoz.

Ezek azon általános eszmék és elvek,
melyeknek Zichy gróf önkéntes apostola; ezek
azon mottók, melyek mindegyikét vagy nagy
részét külön beszédekben s értekezleteken ki-
fejtette; ezek azok a szerencsés lutriszámok,
melyeknek kihuzatása a föltételek betartásával
bizton bekövetkezik.

Agrikultur megye vagyunk. E kizárólagos
foglalkozás jövedelmei nem képesítenek közter-
heink biztos elviselésére. Csak az ipar virágzá-
sában lelhet a termelés örökös jó piacot; csak
az ipar adhat a kereskedésnek hazai szint és
lendületet.

Csak így lehetünk gazdag és erős, nép. Pe-
dig csak a gazdag nép lehet művelt, erős, meg-
dönthetetlenül szabad. Tehát legyen nekünk is,
mint apostolunknak, Zichy grófnak, jelszavunk:
Munka és tudomány. Ez a két fejsz téhen, ha
jól tartjuk, úgy a hazát, mint az egyes mun-
kást, bőven ellátja tejjel-vajjal.

Gróf Zichy Jenő Zomborban.

Hétfőn este 7 órakor jött meg a felső vo-
nattal, Toldy Ferenc, a nagy irodalmár fia,
miniszteri fogalmazó kíséretében.

A 10 órai vonaton követte őket Mudrony
Soma, az országos iparegylet igazgatója.

A gróf urat a vasutnál a város és megye
legelőkelőbb urai s iparosai, gazdái várták.

A vonatról leléptében a polgármester szí-
vélyesen beneventálta, egyúttal a megyei és
városi főispán úr nyomban bemutatva neki a
jelenlevő férfiakat.

Az állomástól 15 hintós kísérettel a ven-
dégyszerető főispáni, illetőleg alispáni lakba szál-
tak vendégeink s a bekísérő iparosokat nyom-
ban fogadták.

Dr. Margalits Ede tanár, az egész ünnepély
rendezője, röviden üdvözölte a gróf urat, ki-
emelve mindnyájuk örömét, hogy a helyszínen
tartandó részletes tapasztalatai után — remél-
jük — jobb információt szerez megyénkről, mint
azt taval s a mult télen fővárosi theoretikusok
után alkalma volt szerezni.

Válaszában a nemes gróf jelezte, mikre ki-
vánja ittjárásában figyelmét irányozni s mik a
holnapi nap teendői, hogy jövetelének célja csí-
rájában biztosíthatassék.

Azután a jelenlevőkkel egy negyedórát ke-
délyes beszélgetésben, az iparviszonyok iránti
kérdézősködésben töltvén, visszavonult.

Az iparosok képviselői már ezen első érint-
kezés után is teljes tiszta képet alkottak ma-
guknak a gróf úr úgyszeretetről, keresetlen
szívélyes modoráról, iparpolitikai széles tájé-
kozottságáról s nem kevésbé magyar, mint

szakszerű lelkesedéséről s e kedves, lebilincselő hatással távoztak a keddi gyűlés választási akusát megvitatni.

Este fél kilenckor köztisztületnek örvendő főispánunk vendégszerető termeiben nagyszerű vacsora volt, melynek fényét a méltóságos házi asszony közmondásos szeretetreméltó jelenléte emelte.

Jelen voltak a főispáni páron kívül: a három magas vendég, Schmausz Endre alispán, Hoffmann Mihály polgármester, Tárczay Gyula (Temesvár), Czirfusz Ferenc, Fejér Gyula, dr. Sztójkovits Péter, Rátai József, dr. Molnár I. Lajos, Karácson Gyula, Gottlieb Márton, dr. Margalits Ede, Husvéth István, Belt Sebestyén, Bittermann Nándor.

Az előkelő társaság villanyos jó kedvben, fesztelen kedélyességgel mulatott s a megszámlálhatlan sok felköszöntő árjában országos és helyi kérdéseket, tréfát és komolyat latolgatván, a legvirágosabb hangulatban bucsuzott el a feledhetlen kellemes együttléte, hogy másnap fél tízkor a városházán találkozzék.

A nagy teremben vagy 180 főnyi iparos és gazda volt jelen s az értekezletre a gróf urat Szalay Károly lakatos által vezetett háromtagú küldöttség meghívta.

A gróf ur a máshelyütt részletezett szép gondolatokkal megvilágítván a teendőket, felkérte a jelenlevőket, hogy az 1885-iki országos kiállítás helyi bizottságát alakítsák meg.

Megválasztották, még pedig egyhangú lelkesedéssel: elnökké Sándor Béla, helyettes elnökké Schmausz Endre, alelnökök Szemző Gyula és Bittermann Nándor. Jegyző dr. Margalits Ede. Zombori bizottsági tagokul a polgármester ur a következőket hozza javaslatba: Mayer Ignác, Szalay Károly, Husvéth István, Frey Imre, Darázs Antal, Ivkovicz György, Jezdimirovicz Lyubomir és Schön Adolf iparosokat; Konyovics Jusztin, Bikár Simon, Széchényi József és Gottlieb Márton földbirtokosokat. Végül az alispán köszönetet szavaz a nemes grófnak Zombor sz. k. város és a hozzá kiállítási kerületül csatolt hódásgh, kulai, apatini és szivaci járás földbirtokosai és iparosai nevében, az irányunkban tanúsított jóindulatért, mire a gyűlés az elnöklő gróf lelkes éljenzésével véget ért.

Az 1885-iki kiállítási helyi választmány megalakítása után az összegyűlt iparosok és iparbarátok, száma mintegy 140—150-en, Husvéth István festő iparos vezetése alatt a gróf urhoz mentek a főispáni fogadó terembe tisztelni.

A kölcsönös meleg üdvözlés után a gróf ur mintegy ötfeladt leereszkedéssel és hódító nyajassággal elegyedett az iparosok közé s velük beszélgetvén, az első cikkünkben olvasható eszmék egyikét-másikát pengette; de sohasem általánosságban, hanem mindig a megszólított egyén iparágának tárgyköréhez alkalmazva. Mindenkit meglepett az a statisztikai otthonosság, melyet a gróf ur minden iparág jelen állása, behozatali és kiviteli forgalma, főbb honi képviselői és gyárosai felől, lépten-nyomon hangoztatott. Szakértelem, tudakosság nélkül; népszerűség, hízegés nélkül; világosság, fölületesség nélkül; egyetemes áttekintés, frázisok nélkül: ezek azok a ritkán koncentrállódó tulajdonok, melyekkel a gróf ur, mintha egész életét ily tériói szerepben töltötte volna, mindenkit lebilincselte és elragadott.

Fogadtatás után egy kisebb küldöttség meghívta a grófot a »Vadászkürt« termeiben tiszteltetére rendezett bankettre, a hol ő, az előbb kivívott általános tisztelet és népszerűség viharos örömriválása által fogadtatva, két kísérő társával s a főispán és alispán urakkal pontban egy óraker meg is jelent.

Ebéd alatt a felköszöntők sora im így következett: Ö Felsőgére: Sándor Béla. 2. A kormányra: Virter Károly. 3. Gr. Zichy Jenőre: Bittermann Nándor. 4. A vendégekre: dr. Margalits Ede. 5. A kiállítási bizottságra: Schmausz Endre. 6. A főispánra: dr. Schuller Simon. 7. Az alispánra: dr. Molnár István L. 8. A polgármesterre: Radics György.

Azonban ember tervez, jókedv végez. Maga a gróf ur öt ízben, Mudrony Soma ur háromszor, Toldy Ferenc ur egyszer, azontul és közben mások is nagyon sokszor engedtek szabad folyást a kedélyes lakoma során felvillanyozott érzelmeiknek.

Egész köteté fogván felszaporodni a tartott sok szép beszédek sorozata, csak a kedves vendégek dikcióit emeljük ki. Ezek mindegyike egy-egy eszmedús fejtegetés volt, mely részint az ipar fejlődésére, részint annak a gazdálkodáshoz való viszonyára, részint a kiállítás teendőire vonatkozott.

A rokonszenv és tisztelet a kiváló állású népszerű egyének iránt szintén lelkesen nyilvánult; nemkülönben méltatásra találtak oly nagy eszmék is, melyeket nekünk, vegyes ajku és

vallású lakosságnak, mindenkor hangsúlyozni érdekünk.

Dr. Sztójkovits Péter urnak a testvériségre, Széchényi Jenő kanonoknak az egyetértésre mondott felköszöntőinek kiváló lelkes fogadtatása, a fentiekben leli magyarázatát.

Nem mint toaszt — mert mint olyan nem sokat ért — fontos indítvány volt dr. Molnár István Lajosnak azon felszólalása, hogy tekintettel a gróf ur iránti közlekedésre s jelölül az ő intencióira való hajlandóságunknak, fogadjuk meg, hogy itt időzése emlékére minél előbb alakítunk Zomborban azt, a mi az 1885-iki kiállítás sikerének részünkre biztosítéka lesz... egyetemes ipartársulatot. Erre ugy a gróf ur, mint Mudrony ur ékesen és adatgazdagon kiemelték az ily társulás fontosságát és hasznát.

4 óraker a gróf ur, miután kedélyesen beszélgetve körüljárta a társas asztalokat, a város megtekintésére távozott el kísérőivel és személyes barátaival. A társaság egyrésze tovább is együtt maradt, majd az esti vonattal távozó grófot kísérte ki s az állomásnál tőle szívesen elbucuzván, a legkellemesebben töltött s egyuttal fontos és komoly nap teendőit — reméljük sikerre vezetőleg — beféjezte.

Hírek.

Ö Felsőgére Bács-Bodrogh megye és Zombor város küldöttségét 9-ik, Szabadka-Baját 18-ik, Ujvidékét 19-ik helyen méltóztatik fogadni.

A szegedi királylátogatás alkalmából 14-én d. u. 1 óraker magánkihallgatás lesz, melyre 11-től ott, a városi bérházban lehet előjegyezteni magát az embernek.

Zichy Jenő gróf fogadtatása, minden ízében fényes, szívélyes és méltóságos volt. A banketten 163 egyén vett részt, 20 még aláirt, de nem jelent meg. A vendéglős jó ételeket adott, de a bora megint ihatatlan volt; mert kiöntés után színét hagyta, mint minden komisz kelme. Ő ugyan — s ezt elhiszszük neki — jóakarátú tévedéssel menti a dolgot; de hát miért nem ismeri ki jó előre a saját portékáját?

A »Nemzet« sürgönye Zomborból okt. 9-ről: Zichy Jenő gróf tegnap délután ide érkezett, hogy itt megalakítsa a kiállítás helyi bizottságát. Az indóháznál Sándor Béla főispán és nagy számu közönség fogadta az érkezőt. Zichy kiemelve a kiállítási célját s annak előnyeit, meleg szavakkal köszönte meg a szívélyes fogadtatást Zichy Jenő a főispánnal van szállva, ki-nél tegnap este tiszteltetére nagy vacsora volt. Az alaki gyűlés, melyen gr. Zichy hosszabb ideig beszélt s lelkesen buzdította Zombor városa lakosságát a kiállításban való részvételre, ma délelőtt ment végbe. Elnökké Sándor Béla főispán, helyettesítő elnökké Schmausz Endre alispán, alelnökké Bittermann és Szemző urak választották meg. Gyűlés után a küldöttségek tisztelték Zichy-nél, kinek tiszteltetére ma délelőtt a polgárság bankettet rendezett.

Kéjvonatok. Ö Felsőgére a királynak Szegedre utazása alkalmából folyó évi október hó 13., 14. és 15-én az alantabb felsorolt állomásokon a menettery szerinti személyszállító, valamint a különvonatokhoz rendkívül mérsékelt áru II. és III. osztályu menet téri jegyek fognak Szegedre következő árakon kiadni. Menetárak; Gombos-Bogojeva II. osztály 7 frt 36 kr., III. osztály 4 frt 90 kr., Szónta II. osztály 6 frt 92 kr., III. osztály 4 frt 60 kr., Prgl-Szt. Iván II. osztály 6 frt 48 kr., III. osztály 4 frt 32 kr., Zombor II. osztály 5 frt 64 kr., III. osztály 3 frt 74 kr., Militics II. osztály 5 frt 8 kr., III. osztály 3 frt 38 kr., Bajmok II. osztály 3 frt 86 kr., III. osztály 2 frt 58 kr., Szabadka II. osztály 2 frt 36 kr., III. osztály 1 frt 58 kr., Paliics II. osztály 1 frt 96 kr., III. osztály 1 frt 30 kr., Horgos II. osztály 1 frt, III. osztály 68 kr. Megjegyzések. A visszautazás, mely csak október 14-én este kezdhető meg, legkésőbb október 17-én befejezendő. Két éven alóli gyermekek, ha kísérőjük által ölben tartatnak, díjmentesek. Tíz éven alóli két gyermekért a megfelelő kocsiosztály egy menettéri jegye váltandó. Egy felnőtt személy egy gyermekkel egy II. és egy III. osztályu menettéri jeggyel a II. osztályban, a III. kocsiosztályban pedig egy II. osztályu jeggyel utazhatik. Podgyászra nézve kedvezmény nem engedélyeztetik. Budapest, 1883. évi október hóban. Az üzlet-igazgatóság.

A zentai hiradó szerkesztéséről Czehe Győző visszalépett; helyébe Szücs Lajos s dr. Kuthy József lesz a lapvezér.

Vásárok október havában. Adán 25-én. — Apatinban 21-én. — Bácsban Demeter napján. — Baracs-kán 20-án. — Jankovácson 25-én. — Katymárt Teréz napot magában foglaló hét hétfőjén. — Kulán 15-ét megelőző vasárnap. — Nemes-Militicsen 20-át megelőző hétfőn. — Ó-Beésen 17-ikét megelőző vasárnap. — Pivnicán 20-án. — Szabadkán 27-ikét megelőző vasárnap. — Titelen 20-án. — Ujvidéken 29-én.

Tegnap, ma és holnap tart még a honvéd ellenőrzési szemle. El ne maradjon senki!

A zentai algyimnasium 4 osztályában 120 tanuló van. Figyelmeztetjük a katonaköteleseket, hogy az ellenőrzési szemle a közösknél november hó 10. és 11. napján reggeli 9 óraker fog megtartatni.

A postahivatal kapuján a 631. szám alatt a következő hivatalos hirdemény olvasható: Az alolirt postahivatal több metermáza selejt papir árverés útján a legűbbet ígérőnek azonnal készpénz fizetés mellett fog eladatni. stb.

A zentai hidon a javítási munkálatok megkezdése miatt a közlekedés kedd reggel óta szünetel.

A zimonyi vasut ujvidéki hidja a jövő hóban elkészül.

Zentán a harmadik albirói állomás rendszeresített a járásbírósg mellett.

Az angol-osztrak bank igazgatósága Ujvidéken 4700 hold földet haszobérbe ad, közelebbit lapunk hirdetési rovata.

Baján és kerületében okt. 19—20-án lesz a cs. és kir. közös hadsereg ellenőrző szemléje.

Matarics Mihály, volt telekkönyvi irnok, kedden elhunyt.

Csödbe esett Zipresz Dávid, titeli kereskedő. Mint írják, fölfelé bukik.

Gajdobrán előlegezési egylet alakult.

A központi iskola alapjának átsása alkalmával több érdekes buzogányt és kardpengét ástak ki. Egy része a talált daraboknak Schwerer ny. hivatalnok szivességéből a helybeli gymnasium régiséggyűjtésébe került; a többit elharácsolták a munkások. Erdemes volna a munkavezetőt az ily esetleg kulturbecsi cikkektől átvételére szólítani az építetű r. k. hitközségnek.

Legközelebb városunkba telepedik át Paul Kálmán, ügyvéd, Szerajevéből.

Grosschmid Ferenc ügyvédi irodáját a szivaci úton levő Barassevits házába tette át.

Kitűnő városi kertészünk mindenféle ősszel ültethető gyümölcsfa gazdag választékban kapható.

F. hó 25-én lesz a községi jegyzők évi közgyűlése.

Kérjük a rendőrséget, hogy ma, a piac napján, az utonálló koldusokra tartson egy kis riasztó razziaát.

Mikosevits József, Zenta város t. ügyésze, a »Zentai Ellenőr« ellen indított sajtóper becsületsérsé miatt.

Zentán Mucsy Menyhért gyógyszerész a második gyógyszerárt felállításának jogát elnyervén, szülő városának reá irányult választását azzal viszonzotta, hogy öt drb zentai és tíz drb zentai általános tak. pénztári részvényt tett le gymn. ösztöndíj-alapítványul, oly kikötéssel, hogy az évi osztalékból 150 frnyi összeg ösztöndíj adassék, a többi pedig tökéltessék. E jelentés maga a legszebb dicsbeszéd.

Megjelent és beküldetett: »Váradai Péter kaloccai érsek élete.« Irta Márton Mátyás, kalocsa főmegyei áldozár.

Vasuti menetrend 1883. évi június hó 1-től.

Állomások	Szem. v.	Vegyes v.	Szem. v.
Zomborból Budapestig.			
Zombor indul	3.23	7.45	9.30
Militics	3.41	8.10	10.01
Bajmok	4.29	9.07	11.13
Szabadka érkezik	5.15	10.01	12.24
Szabadka indul	5.50	10.35	3.10
Kis-Körös érkezik	7.29	12.56	4.54
Kis-Körös indul	7.44	1.16	5.09
Budapest érkezik	11.00	6.00	8.22
Budapestről Zomborig.			
Budapest indul	7.45	2.40	8.23
Kis-Körös érkezik	10.45	5.43	1.15
Kis-Körös indul	10.52	5.50	1.42
Szabadka érkezik	12.34	7.30	4.53
Szabadka indul	3.30	8.10	5.16
Bajmok	5.00	9.06	6.55
Militics	6.15	9.44	7.25
Zombor érkezik	6.39	10.01	7.45
Gombosról Zomborig.			
Gombos indul	2.04	6.20	7.38
Szónta	2.29	6.40	8.06
Szt. Iván	2.44	7.00	8.36
Zombor érkezik	3.09	7.30	9.15
Zomborból Gombosig.			
Zombor indul	10.15	8.05	7.31
Szt. Iván	10.41	8.40	8.12
Szónta	10.57	9.03	8.38
Gombos érkezik	11.11	9.19	8.57
Szabadkáról Ujvidékig.			
Szabadka indul	1.00	5.40	
Csantavér	1.32	6.22	
Topolya	1.59	7.05	
Kis-Hegyes	2.27	7.43	
Verbász-Kula indul	2.52	8.26	
Ó-Kér	3.17	8.58	
Kiszaás	3.38	9.28	
Ujvidék érkezik	4.05	10.00	
Ujvidékről Szabadkái.			
Ujvidék indul	5.30	11.55	
Kiszaás	6.05	12.23	
Ó-Kér	6.35	12.45	
Verbász-Kula	7.22	1.12	
Kis-Hegyes	7.52	1.32	
Topolya	8.40	2.00	
Csantavér	9.13	2.24	
Szabadka érkezik	9.51	2.55	

Észrevétel: A kövoren nyomott számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 órától reggeli 6 óráig.

A személyszállító gőzösök menetrendje 1883. évi október hó 16-tól kezdve további intézkedésig. Felfel: Bezdánból Budapestre: hétfő, szerda, csütörtök, szombat és vasárnapon 10 óraker délelőtt. Lefel: Bezdánból Zimonyra: hétfő, szerda, csütörtök, péntek és vasárnapon 5 óraker reggel. Bezdánból Orsova- és Galacra: vasárnap és szerdán 5 óraker reggel. A letelő menő hajók itt Bezdánban éjjeleznek és innen pont 5 ór. reggel indulnak. Budapestről okt. 15. lefelé menendő hajó 16-án reggel 7 óraker induland. A mohács-pécsi vasut vonatai a gőzösök meneteivel közvetlen összekötésben állanak. Bezdán, 1883 október 7-én. Az ügynökség.

Közokirathamításnak tekintendő-e az adókönyvecske hamisítása? Holitsek Gyula 1883. évi február hó 22-én Bleich Jakab panaszzóstól ennek adótartozása törlesztésére átvett 5 frtot. A pénzt azonban Holitsek nem fizette le az adóhivatalnak, hanem azt jogtalanul saját céljaira használta fel, az adókönyvecskebe pedig az 5 frt. lerovást, valamint a napló, vezető és pénztárnok nevét sajátkezűleg oda írta. A végtárgyaláson Sós Kálmán kir. alügyész a vádlottat a btk. 391 §-ba ütköző s a 392 § szerint minősülő közokirathamítás büntetében kérte bűnösnek kimondani Dr. Gruber Lajos védőügyvéd ellenezte ezt a felfogást s felmentést kért közokirathamítás vádja alól. A törvényszék e vád alól is mentette vádlottat, ellemben vétkesnek mondta ki a sikasztás vétségében. Az indokokból közöljük a következőket: Vádlott azon cselekménye, hogy az 5 frtot átvette és azt jogtalanul saját céljaira használta fel sikasztást képez, az adókönyvecske a tényállással ellenkező s valótlan körülményt pedig csak az 5 frtnak megtartására irányult, jogsérelmet csak is ezen cselekményre okozott s az adókönyvecske vádlott által tett beírás folytán senkit joghárány nem ért. Az ügyész ezen ítélet ellen felebezett a kir. tábla azonban az első bírósági ítéletet indokainál fogva helyben hagyta.

Arverés. Nikolits Andria ingóságai október 23. Titel.

Ragályos szembetegség a megyékben. A szemesés köthártyalob terjedésének, az ez által sújtott megyékben meggátálása tárgyában a belügyminiszter a következő körrendeletet bocsátotta ki: A beérkezett hivatalos jelentések szerint Torontál, Bács-Bodrogh és Temes megyékben, a szemesés köthártyalob, a lakosság között nagy mérvben van elterjedve; mi nemcsak a közegészséget veszélyezteti, hanem az illetők munkességére is kedvezőtlen kihatással lehet, miért is terjedésének meggátálása minden lehető módon eszközözendő. E ragályos betegség terjedése azonban különböző módon történhetik, melyeknek egyike az is lehet, ha az ily bajokban szenvedők, a kórházból kibocsátatnak, még mielőtt a ragályozási időszak elmúlt volna, kik azután otthon minden felügyelet nélkül maradván, a ragályt másokra könnyen átvihetik. Hogy tehát ennek lehetőségére is kihatással legyen, és az ily betegek, illetőleg lábadozók, az illető hatóságok által folyton nyilvántarthatók s a szükséghez képest gyógyíthatók is legyenek, a m. kir. honvédelmi miniszter ur, f. é. szept. 8-án 39223. sz. a. kelt átirata szerint megkeresésem folytán elrendelte, hogy a szemesés köthártyalob miatt netán szabadságra bocsátandó honvédeket, az illető csapat parancsnoksága azon törvényhatóságnak, melynek területére szabadságot tartanak, minden esetben bejelentse. Felhívom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy intézkedjék, miszerint ezen egyének haza érkezésük után, teljes felgyógyulásukig az illető községi, kör- vagy járóorvos által folyton figyelemmel kíséressenek, esetleg gyógykezeltesse, hogy így a ragálynak általuk való továbbterjedése megakadályoztassék. Végül megjegyzem, hogy a közös hadseregbeli ily bajban szenvedő katonákat, illetőleg a közös hadügyminiszter urral ugyanezen irányban tárgyalás foly, melynek befejezte után annak eredményéről a törvényhatóság pótlólag lesz értesítve.

Cégbejegyzés Gajdóbrai I. előlegezési egyesület mint szövetkezet Gajdóbrai, a kisorsolt Mancz András, Patsche János, Abel Gáspár, Reisz Márton, Scherer Ádám, Dobrik János, Auton Ádám, Fuchs Miklós, Sehuster György és Rattinger György volt igazgatósági tanács tagjai helyett választott Muszer Jakab, Abel József, Gerlich Jakab, Klemm István, Ams Péter, Fihó András, Schneider Miklós, Priszner József, Kleiner Márton és Lotspeich István, igazgatósági tanácsok és ifj. Reisz János és Abel Mihály választottak meg igazgatók; bej. az újdíki kir. trvszéknel szept. 24.

Névváltoztatás. Klein Lajos nagykarolyi illetőségű jelenleg prígl.-sz. iváni lakos saját, valamint Berta és Odón nevű kiskorú gyermekei vezetéknévét „Tavasza”-ra való átváltoztatása megengedtetett a belügyminiszterium által.

Ármentesítési mozgalmak.

Bács-Bodrogh megye alispánja által, a hódásgh-verbázi régi belvizvezető árok kitisztítása és helyreállítására nézve az 1880-ik évi február 5-én és 1881. évi október 11-én megtartott érdekeltségi tárgyalás, ugy az ezek alapján 16464/1881. alisp. sz. a. hozott és 34034/ex 1881. sz. a. 1882. évi február 5-én a kir. közlekedési miniszterium által legfőbb fokon jóváhagyott, majd a végrehajtás stádiumában felmerült akadályok következtében a kir. földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszterium kulturmérnöksége által redukált tervek alapján f. évi március hó 30., 31-én és ápril 1-én megtartott érdekeltségi tárgyalások és azok kiegészítésében a kulturmérnökség és a Ferenc-csatorna részvénytársulat valamint az egyes érdekeltek által adott nyilatkozatok és az 1874. XI. t. c. 13-ik § a alapján kiegészítőleg következő

h a t á r o z a t

hozott:

1. A hódásgh-verbázi régi vizvezető ároknak a Filipova-keresztúri határ érintkezési pontjától, a verbázi kamarazsilipig terjedő részének az abba ágazó pusztai péklai mellékárokkal együtt leendő kitisztítása és helyreállítása, az érdekeltek többsége által elfogadott, az iratoknál A. B. alatt elfekvő kulturmérnökségi tervek értelmében elrendeltetik.

2. Az ekként elrendelt rekonstrukciós munkálat a C. alatt mellékelt köbkiszámítás szerint, a főcsatornán 144,028 m³ — a péklai mellékcsatornán pedig 11453 m³ föld mozgósítást és a tervezetnek megfelelő méretekkel ellátott 7 új hid felépítését teszi szükségessé, mely munkálatok a D. alatti költségvetés szerint 57,223 frt 70 kr. o. értékbe kerülnek.

3. A munkálatok teljesítésére illetve azok értékének megterítésére, valamint azoknak jövőbeli ugyanezen arány szerint leendő fentartására: Ujverbász, Kula, Kucura és Keresztur községek, továbbá a kulai kincstári uradalom és az utóbbtól megvett 2077^{1175/1600} hold földbirtokban foglalt kulturmérnökségileg megállapított érdekeltségi terület után Rác György kulai lakos földbirtokosnak a kir. földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszteriumnak 31,330. számú leiratához csatolt — Kulán f. évi július hó 8-án kiállított nyilatkozata alapján, — Rác György köteleztetik és pedig mindegyik érdekelten azon terület aránya szerint, melyről a műszaki okmányok értelmében a belvizek a nevezett árok által, a Ferenc-csatorna III-ik tartányába levezettetik, — szabadságában állván a felsorolt községeknek, hogy az ekként megállapított munkálatok folytán reájuk esendő költségeket, az érdekelten birtokosok, az ő közreműködésükkel készítettett ártéri kimutatások alapján, birtokaránylag kivethessék és a közadókra nézve fennálló szabályok szerint végrehajtás útján is beszédhessék.

4. Az egyes községek, ugy a kulai uradalom és Rác György érdekeltségi aránya az ebbeli műszaki okmányok és fenthivatkozott érdekeltségi tárgyalások ugy a kulturmérnökségnek E. és 15875/alisp. sz. alatti kimutatásai alapján következőleg állapították meg:

I. A községi határoknak érdekelten: a) Keresztur községe 4144^{1571/1600} holddal, b) Kucura községe 310^{247/1600} holddal, c) Kula községe 640^{775/1600} holddal, d) Ujverbász községe 494^{023/1600} holddal; összesen 5590^{510/1600} holddal.

II. A kulai kincstári uradalom: a) a Béla pusztán kimutatott 2339^{776/1600} holdból a Rác György által megvett területre a 15875/alisp. sz. a. az iratoknál

elfekvő kulturmérnöki külön kimutatás szerint eső 533^{145/1600} holdnak levonása után felmaradó 1806^{631/1600} holddal, b) a Pékla pusztai birtoknak az újdíki-kisztopári csatorna baloldalán fekvő részből 1055^{1489/1600} holddal, c) a keresztúri birtokból 941^{640/1600} holddal; összesen 3803^{1160/1600} holddal.

III. Rác György birtokos: A kincstári uradalom Béla pusztai birtokból az általa bemutatott a királyi pénzügyminiszterium által f. évi január 12-én helyben hagyott szerződés szerint megvett 2077^{1175/1600} holdból a fenthivatkozott kulturmérnökségi kimutatás szerint 533^{145/1600} holddal, a haszonarányos összerdekeltség tehát 9927^{221/1600} holdra rug, melyre az 57223 frt 70 kr-ban előirányzott előállítási költségekből katasztrális holdanként 5 frt 76 kr. esik.

5. Az ekként az érdekeltek által az imént megállapított arányban helyreállítandó keresztur-verbázi árok munkálatának elkészítési sorrendje megkezdésének és befejezésének határideje, ezen határozat jogerőre emelkedése után az érdekelten községek előjáróival, illetve a zombori kir. jószágigazgatóság és Rác György urral, — a kulturmérnökség meghallgatása után a Ferenc-csatornába való betorkolástól Keresztur irányában kitűzendő vonalrészek hosszának kitűntetése mellett, — az alispán által azonnal közöltetni fog. A munkák közvetlen vezetését és ellenőrzését kizárólag a kulturmérnökség kiküldöttje és annak megbízottjai eszközölködnek; — az érdekelteknek szabadságában áll a reájuk eső munkamennyiséget, az elfogadott tervek pontos betartásának, szoros kötelezettsége mellett, — önmaguknak elkészíteni illetve elkészíttetni; — amennyiben azonban valamelyik érdekelten fél, a reá eső munkamennyiséget a kitűzött időben nem biztosítaná, illetve meg nem kezdené, pontosan nem eszközölködne, vagy be nem fejezné, az ebbeli egész vagy hátralelő munkák kulturmérnökség munkavezető tagjának — a szolgabírónak vagy akármelyik érdekelten félnek jelentésére, az alispán által kitűzendő árlejtés vagy alkuegyezmény útján, az illető érdekelten költségére elkészíttetni és azok költségeit a mulasztó féltől közigazgatási végrehajtás útján szedeti be.

6. A 2-ik pont alatt felemlített és a D. alatti költségvetésben 5900 frttal előirányzott 7 db hidat illetőleg vizáteresztő, a hatóságilag átvizsgált tervek alapján az alispán fogja nyilvános árlejtés vagy alkuegyezmény útján előállíttatni.

7. A hódásgh-verbázi ároknak, a Ferenc-csatorna verbázi kamra zsilipje alatt levő betorkolása régi szolgalmi befolyás lévén, a csatorna társulat 1881. évi november 11-én felvett jegyzőkönyv szerint, a csatorna komphid nyílásainak fentartása s a behordandó iszap kikotrása címén az érdekeltségtől igénybe vett és a 16464/alisp. 1881. számú határozatban megállapított háromezer forint oszt. érték iránti igényével elutasított, — e helyett azonban az érdekelten a fent megállapított birtokarányban köteleztetik:

a) a Ferenc-csatorna társulat 14957/1883. alisp. sz. a. beadott és a Kis-Szatapáron f. évi szeptember 26-án 812. számhoz 16502/alisp. 1883. sz. a. jelentés szerint a Ferenc-csatorna vezérigazgatósága által is jóváhagyott nyilatkozat folytán 1000 frt, Egyezer forint oszt. érték maximalis tételre leszállított kotratási költséget csupán az ezen határozat folytán teljesítendő tisztítási és helyreállítási munkálatok foganatosítása alkalmából egy mindenkorra, azon esetre és azon mérvben a Ferenc-csatorna részvénytársulat által kijelölendő pénztárbá befizetni, ha a munkálatok folyamatba vétele előtt a kulturmérnökség és Ferenc-csatorna társulat megbízott mérnöke által közösen felveendő és megállapítandó szelvények alapján, — a keresztur-verbázi árok rekonstrukciós munkálatának felülvizsgálata alkalmával a kir. építészeti hivatal egyik szakközegének hozzájárulásával eszközölködő újabb felvétel által — a csatorna természetes időközű iszapodásának leülése után, több iszapodás konstataható, — mely esetben ezen 1000 frtnál magasabbra nem rúgható összeg — a kölcsönösen megállapított, illetve az alispán által eldöntött egység áról számítottan fog az alispán által, a Ferenc-csatorna részvénytársulat részére, az érdekeltségi tagok által, a megyei pénztárbá befizetendő hozzájárulási összegekből kiutalványoztatni.

b) Ugyanevak az érdekeltek által birtokarányban fizetendő az imént megállapított módon a Ferenc-csatorna részvénytársulat pénztárába 600 frt hatszáz forint oszt. érték a keresztur-verbázi ároknak a kulaverbázi műút és csatornai beömlése közé eső és előzetesen kulturmérnökségileg megállapítandó mélyítési és szelvéstési munkálatának megterítése címén; — kö köteles leendő azonban a Ferenc-csatorna részvénytársulat ezen határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt — saját malom vizének és a kulai árokból is származó viznek önálló levezetésére — az 1883. évi március 31-én Kulán felvett jegyzőkönyvben foglalt kötelezettséghez képest egy megfelelő méretekkel bíró árkot ásatni és ezáltal — a helyreállítandó vízművet ismét eredeti hivatásához képest teljesen függetlenné teszi. A megállapított 600 frt o. é. neki csakis ezen munkálat sikeres felülvizsgálata után fogván kifizettetni; ha a csatornatársulat ezen külön árok ásását ezen határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt meg nem kezdené vagy a kitűzött 30 nap alatt megfelelő mérvben elő nem állítaná, a határozat ezen részének, a csatorna társulat terhére közigazgatási végrehajtás útján fogna érvény szerzetetni.

8. A 2-ik és 6-ik pont szerint összesen 5900 frt o. értékben előirányzott hét hid illetve átereszték költségei egy a Ferenc-csatorna részvénytársulat javára a 7-ik pont a) kikezdése alatt megállapított 1000 frt és b) kikezdése szerint megállapított 600 frt, valamint az építés vezetését és ellenőrzését ugy felülvizsgálattól folyó alispánilag megállapítandó költségek az érdekeltekre a jelen határozat 4-ik pontjában meghatározott érdekeltségi arány szerint fognak kivettetni és azok által és a felhívás vételétől számított 15 nap alatt a megyei pénztárbá — különbeni közigazgatási végrehajtás terhe alatt befizetendők.

9. Ezen belvizlevezetési csatorna jótékonyosságának kiterjesztése céljából a műszaki leírás szerint netán szükségessé váló, vagy kérelmezendő mellékárkok és azok költségeinek ki által és mily mérvben való viselése iránt az érdekeltek meghallgatása mellett esetről-esetre, az ide vonatkozó szükségesség iga-

zolása és a tervek bemutatása után fog határozat hoztatni.

10. Ezen vízműnek a káros befolyásoktól való megóvása, évenkénti tisztítása és folytonos jókarban tartása iránt, az összes belvizlevezetési művekre irányadó megyei szabályrendelet meghozataláig — a 3-ik pontban foglalt alaphatározat fentartása mellett az 1874. XI. t. c. 13. §. első kikezdése értelmében rendelteti után fog intézkedés tetetni.

11. Az összes ekként elrendelt munkálatok és azok fentartásának főfelügyelete és felülvizsgálata, a kir. építészeti hivatal közbejöttével az alispán által eszközölködnek.

Ezen határozat egy-egy példánya Hódásgh, Lality, Filipova, Keresztur, Torza, Kucura, Kula és Uj-Verbász községeknek, a kulai kincstári uradalom képviselőjének a zombori kir. jószágigazgatóságnak, Rác György kulai földbirtokosnak, a Ferenc-csatorna részvénytársulat budapesti vezérigazgatóságának vét-bizonyítványok mellett kézbesítendő és arról a 31330/1883. számú leirat értelmében, a kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium — továbbá ugyanezen miniszterium kulturmérnöksége és a kir. építészeti hivatal is értesítendő.

Kelt Zomborban, 1883. évi szeptember 29-én.

Schmausz Ernő,
alispán.

Hatóságilag engedélyezett zálogházunk.*)

Fel nem foghatjuk a városi rendőrséget, hogy az ily uszoras frátereknek nem néz a körmére, s mint első fokú iparhatóság nem tartja kordában társadalmunk ezen egyik rákfenejét.

De hadd beszéljenek a tények:

Köztudomású dolog az, hogy a „hatóságilag engedélyezett váltóbanknál” p. o. egy arany órára melynek vételára 60-80 frt volt, csak 20 frt kölcsön kapható. Az ily szerencsétlen ember, ha ezen ékszerét a terminusra ki nem válthatja, vagy a kamatokat sem fizetheti meg, abban bízik, hogy a licitáción mégis drágábban elkél, s legalább a többletet kapja meg. De sajnos, mindannyian ki ezen helyzetben voltak eselődtek. Az árverési híradók, melyeknek feje, a hatóságilag engedélyezett bank ügykezelője, a többi cin-cosokkal „egy adott jelre”, az ilyen tárgyra nem licitálnak, hallgatnak. Először, másodszor, nem ad érte senki többlet, harmadszor. A szegény ember drágasága oda vész, mert nem bocsájtták ki kezeik közül, hanem hamarosan, csakis az előlegösszeg erejéig „leütik” ezután „kéz alatt” eladják és osztózkodnak a többleten, a nyereségen. Így természetesen csak képzelődés ezen „engedélyezett” statutumában azon paragrafus, hogy a többletet a tulajdonos a polgármesteri hivatalban átveheti, mert egy szegény ember restelli a polgármestertől jelenteni, hogy ő az, kinek holmiját ellicitálták. Miért nem írják ki tehát a zálogház feketetáblájára mindezen kifizetendő összegeknek sorszám szerinti kimutatását? De mióta ezen uszorabanda itt grassal, eset arra nem volt; a kópék jól számítanak, nem írják ki a táblára, a polgármesterhez pedig nem megy senki ily ügyben garasait visszakövetelni.

Még egy eset, a törvény határozottan rendeli, hogy Zomborban a „zálogos” mennyi kamatot (jól érteve kamatot) vehet; ezen törvényes rendelkezésben világosan ki van kötve, hogy ezen kamatokon felül semmi néven nevezendő díjat felszámítani nem szabad. De ezek nálunk csak holt betűk. A „zálogosok” szednek, vesznek a mennyi nekik tetszik. Halom számba mutathatunk zálogbárcaikat, melyekből világosan kitűnik, hogy 72% „mond hetvenkét százalék” kamatot vesznek.

Még egy harmadik példa: mindannyiszor, mikor a szegény ember prolongáció cím alatt fizet, a „zálogos” csak azt írja ki: „két hónapra fizetve”, de — furfangból — a fizetett kamatösszeg mennyiségét nem írja ki.

Mivel az uszora „hivatalból üldözendő büntényt képez”, ezennel városunk szegényei nevében emeljük fel igazságos zavunkat s reméljük, hogy az illetékes közegeknek t. i. kir. ügyészségnek, ezen jogos felszólamunk útmutatóul fog szolgálni, s meg teend minden, hogy társadalmunk ezen kinövéséi, vagy megszüntetessenek, vagy pedig a „zálogosok” a törvény határozományainak szoros betartására utasíttassanak.

Tudomásunk van arról, hogy a m. kir. belügyminiszterium a zálogházak ügykezelése tekintetében szabályrendeleteket bocsájttott ki; ennek folytán ezen ismételve kérjük a tekintetes városi kapitányi hivatalt is, mint iparhatóságot, kegyeskedjék jogos felszólamunk érdekében annál inkább a legszigorúbb intézkedéseket foganatosítani, mert ellenben, illetve, ha az engedélyezett zálogház még tovább is folytatandja törvényellenes üzérékésését, mi mindaddig, míg ezek orvosolva nem lesznek, fel fogunk szólamlani, ha kell a magasabb fórum előtt is.

A falusi jegyző.

Forgatva a községi levéltár poros aktáit, ráakadtam egy szakközöny egyik lapjára, melyből annyit vehettem ki, hogy az 1856-ik évről való, és találtam az egyik oldalán Babinszky József által irt „falusi jegyzőség” című cikket, melynek újból közlését, habár kivonatlag is, és némi, a jelen korhoz mért beleszövésekkel, szükségesnek találtam, annál is inkább, mert fényesen igazolja a falu jegyzőjének 27 év előtt a társadalomban elfoglalt állását, és mert párhuzam vonható a több egy negyed század előtti falusi jegyző és a mai között, — melyből aztán a napnál világosabban kitűnik, hogy mennyit kellett küzdeni azon csekély előnyért is, hogy most már attól, a ki a községnek jegyzője akar lenni, bizonyos előképzettség, bizonyos qualificatio kívánatik; — és így ennek folytán a társadalomban is elfoglalhatja még pedig méltán azon helyet, mely helyért küzdött a fentebb irt cikk lelkes szerzője.

De lássuk magát a cikket.

* Minden kommentár nélkül közöljük ezen hiteles kézbe kapott és jóállás mellett beküldött felszólalást. Szerk.

Kezdi a jegyző elnevezés eredetét fejtegetni, megmondja, hogy már III. Béla király elrendelte a kérényeknek irásban való benyújtását, és így azokat a jegyzők és nem mások szerkesztették, kiemeli, hogy a jegyző teendőjét, nem ama nevezetessé lett phrazis „írja notárius uram“ fejezi ki, és hogy ha hivatali állás után kell mérni az egyéniséget, okszerű következtetés, hogy az egykori „Peleskei notárius“ helyébe, báró Eötvös „falu jegyzője“ lépett legyen.

Es ezen rövid bevezetés után így folytatja: „De ne vegyük a jegyzőt, hanem a jegyzőséget mint van. Nem is hinné az ember egyelőre mennyi sok tárgy fordul meg, a hivatal helyiségek ama felszerelését nélkülöz, többnyire földes, alacsony jegyzői szobában, és mily nagy a felelősség, mely a jegyző vállára rakott. A jegyző adókezelő, községi ügyviselő, iskolai felügyelő, igazság kiszolgáltató, rendőrszót, telekkönyvi nyilvántartó, egészségügyi biztos, törvényes végrehajtó és utoljára a falu jegyzője. Ő veti ki a szedi, hajtja be az adót, kezeli a közmunkát, igazgatja a község vagyonát, végzi a bírói számadást, ő adja ki a marhaleveleket, pásztorlevelet, eszközzi az utelveleket, ő gondoskodik az iskola körüli szükségletekről, figyelemmel kíséri a létesített faiskolák ügyét, őrködi a gyermekek iskolába járása felett. Ő veszi jegyzésbe a községben előforduló rendkívüli eseményeket, nagyobb büntetteket, halálozásokat, visel gondot a szabadságos katonák és idegenek leveleire. Ő veszi jegyzőkönyvbe a telekkönyvben előforduló birtokváltozásokat. Az ő dolga a haláleset felvétele. Rendes jegyzőkönyvet visz a községi lovak és szekerekről, hozzá fordulnak a beszállásoló katonaság ügyében. Vezet halottkémi jegyzőkönyvet is, — külön szak a toloncok ügye. Mindezekről ő tesz rögtön vagy havonként, negyed vagy egész évenként a körülmények szerint jelentéseket, kimutatásokat, beadványokat s mindezt a legújabb gyáran változó minták s szabványok szerint, ő hirdet s megmagyarázza a törvényeket és felsőbb rendeleteket, ő hajt vagy hajtja végre minden meghagyásokat. Ő hozzá jönnek törvényes ügyekben a lakosok tanácsért, sanyargottak pártfogásért, ő írja folyamodványait, okleveleket. Ő adja ki a községi bizonyítványokat és hitelesítvényeket, eszköz a dohánytermesztési engedély megnyerésében, befoly a lélek- és újoncösszeírásba, felügyel a cseléd-ügyre, végre ő levelez az illető hatóságokkal és testülettel a község minden ügyében. Igaz, hogy többnyire minden a bíró neve, firmája alatt történik, de a jegyző munkája, sőt felelőssége mellett, a rendletek rendszerint a község bírához vannak ugyan intézve, de teljesítésük a jegyzőtől váratik.“

Eddig a cikk a jegyző munkakörét illetően. Mi még hozzá adhatjuk, hogy a jegyző leltároz, nyilvántartja a halotti jelentéseket, vezeti az árva-ügyet, tárgyalja a hagyatékot, számol az árvapénztárról; — az erdő-törvény rendelkezéseit végzi, köteles felügyelni a vadászati-ügyre, nyilvántartja azokat, a kik a politikai jogok gyakorlásától elvannak tiltva; jelentést és számot adni köteles azon mozgósított családjaírói, a kik állami segélyben részesülnek, felügyel a helyben levő pénzintézetekre és olvasó egyletekre, ő vezeti a községi bíráskodást és végre ő a levéltár őrje; és mint dr. Ompolyi mondja: a „községnek szellemi mestergerendája.“

Beszöve ezeket, folytassuk a jeles cikkben mondottakat.

„És ez ennyiben jól is van, én még többet kívánék, — mondja a szerző — kívánám, hogy a jegyző ezt mind saját ösztönéből, lelke sugallatából tegye. — Érezze, hogy az általa képviselt előjáróság képezi a végrehajtás legkiterjedtebb organumát, érezze, hogy ő a kapos, ő a közbenjáró a kormány és a nép között, hivatal körében a község életét s zelleme, a köző előmozdítója. — Véghetetlen sok az és az ábrándig magasztos, a mi egy jegyzőre hivatali és magán körében vár. — Tudom, hogy sokan a jegyzők közül nem fogták, nem foghatták fel ilyen, mert hiszen akkor szavam e részben felesleges leendett; — de a kik feltudták volna fogni nem fogták fel, talán azért, mert látják, hogy méltánylatra sem a község, sem a közvélemény részéről nem számolhatnak. Fel-sőbb helyről pedig olyan magasságból, a közelet rétegeibe be nem láthatni, főleg mi minden terheli a jegyzőt, ha nem is közvetlen a hatás, de morális kény-szer következtében, ily parányiságot, mint a jegyző, csak microscopiummal lehet felfedezni; nem számolhat méltánylatra a község részéről, mert az gyakran sa-ját javait sem látja be: — s a többnyire anyagi szük-ségekkel küzdő jegyzőnek igen nehéz a nép előtt szel-lemi súlyra vergődni. — Nem végre a közvélemény részéről. Az ezt alkotó értelmes közönség nem sokat törődve a jegyző hatáskörével, olyannak látja őt, milyennek magán élete mutatja, természetesen azon el-fogultsággal, melyel a jegyzőt tekinteni a régi idők-től megszokták.“

Kiemelve még, hogy a jegyző mily lenézésben részesítetik a honoratorok által, azon sorokkal végzi cikkét, hogy a jegyző ily sokoldalú elfoglaltsága mel-lett méltán megérdemli azt a helyet és azon társadalmi kört, melybe az ügyvédek, orvosok és mérnökök ma-gukat számítják és illetve el foglalják.

Eddig a cikk. Mi ehhez nem szólunk egyebet, csak annyit, hogy ha állt mindez egy negyed század előtt, mennyivel inkább áll az ma; és ha a jegyzők nem foglalták és nem foglalják el a társadalomban az őket méltán megillető helyeket, ugy az csak az ő sze-rénységöknek nem pedig az értelmetlenségnek tulajdo-nítható, mert hát hogys mondja dr. Ompolyi Mátraí: „Tiszteljétek a falusi jegyzőket, nagyobbak ők gyak-ran mint — a főispánok!“

Asculap.

A TISZTELT SZOBA.

Karcolat.

„Ugyan miféle nevezetes hely lehet ez? fogja kér-teni a kíváncsi olvasó; „vagy tán Scarron, már t. i. a „Pesti Hírlap“ Scarronjának mesterségébe akar a karcoló kontárokodni elferditett firma alatt, most midőn ama híres folyosón, s bent a homok nélküli arená-ban az első jeleneteket játsszák, s ismét naponkint megjelennek amaz általános ismert szellemes cikkek a „vonal“ alatt.“

Csalódik kérem! Olyan embernek csinálnék kon-

kurrenciát, aki nemcsak az egyszerű mameluknak, de a leghevesebb ellenzéinek is, nemcsak a nagy embe-reknek, de még azoknak is, kik azokká akarnak lenni, mondom még ezeknek is kitalálja a gondolatait, min-den szavukat ellesi, s terveiket átlátja. Távolságra legyem tőlem! A tisztelt szobát nem lehet a „tisztelt házzal“ összehasonlítani, dacára annak, hogy az is, meg emez is, parlamentáris alapokon nyugszik, ott is, meg itt is heves viták, tudományos fejtegetések folynak, szavazá sok által megszokta megélesztve.

De létezik egy rettenetes különbség. Mig a t. ház tagjai ugyanis tudvalevőleg havonként zsebre dug-ják a szavazás vagy nem szavazás szép eredményeit, addig a t. szoba tagjai ellenkezőleg havonként — hej, be hamar elérkezik ez az elszeje — mondom havonkint tagsági díjat kénytelenek zsebeikből kiszukolni.

A t. szoba ugyanis prózáilag — hónapos szoba, ama kis diák-közársaságok egyike, melyek csak na-gyobb városokban léteznek s virágoznak. Hónapos szoba! mennyi kép merül fel a multból nem egy olvasó előtt ez egy szó hallatára. Életének egy egész szaka tárul elé, öröm és bánat, kalandok s unalom, jókedvű csínyek, fizetésképtelenség stb.

A deák embernek a hónapos szoba olyan, mint a pásztorépnek a sátra, melyet majd itt, majd ott üt fel. Ha nem tetszik pakol s megy, ha meg ő nem tet-szik pakoltatják s menesztik, persze csak 1-én meg 15-én. Egyedül lakni unalmas, s ritka eset, kettesével jobb, de mégis csak tres faciunt collegium, s csak ak-kor szózatolhat az egyik is másik is per szeretve tisztelt szoba; szavazni kettesével nem lehet, háromnál pedig mindig van abszolút többség. Mert sok ám a vi-tás kérdés, ha meg is van már határozva sorsuzás által, hogy milyen rendben következ-zik a divánon való alvás, meg az egyéb hivatalok is már kiosztattak.

Közegészségügyre van dögész, politikára meg diplomatiára jogone, technikai ügyekre teknőnc. (Bo-csánat Bukovay ur ezen elhamarkodott szóképzésért.)

Három fakultás négy fal között!

Bármily szépen megférnek is különben, de a tu-dományos vitáknak csakis kezdetők van, végők ritkán. Az még megjárja, hogy egy doctor, egy jogász meg egy technikus dogmákról, vallási rendszerekről, stb. vitatkozik, vagy a horvát kérdésben állást foglal, avagy lepipálja Tisztát s más népszerű embert; de ha jogász a mérnökök s vállalkozók ellen, a technikus az orvosok, a doktor meg az ügyvédek ellen kel ki, an-nak már csak hossza van, vége nincs s nem lehet.

Ilyenkor már nem lehet a tisztelt szobát megsza-vaztatni.

De különben mit is csináljon az ember a mai válságos időkben! Disputál, beszél politikáról, jövőndő világeseményekről, mult s jövő dukkokról, s üti az időt meg a blattot.

Avagy kifestik a jövőt, unalmas délutánokon összeülve, mialatt az egyik mint szakember az eser-nyőköt javitgatja, azt az időt, ha majd 9—10 év múlva a doctor már valóságos doctor s egyike a legnagyobb sikert aratott darvinista tudósoknak, a jogász már képviselő és miniszterjelölt, a technikus meg akkor már a panamát vagy a cimborassot írja.

Mennyi anyagot nyújt a jövő! az igaz, hogy csak köd, meg ábránd, de hát szép.

Talán egykor nagyon is ki fognak ábrándulni „Eh, messze van az még“ (sokat lehet addig még bliccelni) szokta erre mondani a könnyű vérű fiatalság s tán igaza van, hogy így gondolkodik. (Nem a blic-celésre mondom, kérem szépen).

Van aztán egyebek közt, irodalmi estély is. Egyik vagy másik a láda tetejéről szavalja a hajdani „körök“ ereklyékként megőrzött „gyöngyeit.“ Sorba veszik a „kiűzött borz“ című románcot, „Szt. László“ legenda tö-rédekeit (jeligéje: „gyere be rózsám, gyere be“). „Az ősz“ megható leírását (a fináléban megemlíti a szerző, hogy művét tehetségeihez képest írta meg), s a mindent felülmúló „Qu-hez“ című osztályozhatatlan költeményt (ennek már zenéje is van) stb.“

Néha azonban mozgalmassabb idők is járnak. Fel-mondtak a tisztelt szobának. Mért? nem lehet tudni. Kravall még nem volt; de ürügyet könnyű találni. „Nagyon sokat vannak éjjel itthon, kopik az ágy, a divánra fekszenek, pedig féderdiván, anthipathiával találkoznak stb.“

Az „asszony“-nak (a férj, ha van is, nem nume-rál), elhamarkodott felmondását, melyet diplomatai ijesztgetésképp akart alkalmazni, kategorikus nyilatko-zatok követik, melyre a cédula kifüggesztés a felelet. Az álláspont tarthatatlan, pedig mindkét fél hajlandó volna alkudozni.

De ekkor előáll a jogász, a diplomata, s feláll a helyzet magaslátára. Ártatlan arccal elolvassa, hogy „In die sem Hause“ stb., benyit az asszonyhoz, (vezér-principium: „keresd az asszonyt“), s egész egyszerűen megkérdi, hogy kiadó-e itt egy lakás, kivenné két tár-sával, stb. ...

„Igen, kérem, ha tetszik, méltóztassék helyet fog-lalni, ennyiért adom stb. ...“

Megvan az egyesség (foglaló nélkül) egy hónapra, s kivették saját lakásukat.

Mégis van még mindig uj az ég alatt, mondaná Salamon.

Ilyen a t. szoba élete, se nem családi, se nem egészen garçon élet; derűre boru, hónapelejére hónap-utója következik, s viszont; távol a „megszokott“ ha-tárok“-tól jól esik egymást támogatni, s ha egykoron majd az egyiket erre, a másikat meg arra sodorták az élet hullámai, mindig szívesen fognak visszaemlékezni a „szeretve tisztelt szobára.“

B. A.

NYILTTÉR. *)

Apatin 1883. október 10-én

Vasárnap oct. 7-én mint az új plébános beiktatási ünepeyén a templom zsuföltt tele lévén — többen menekültünk a sekrestye fölött levő terembe — hol Gaspár N. kisasszony által eléggé tisztességesen fogadtattunk (!!) — a második padba méltóztatott ültetni — azon megjegyzéssel, hogy más úrnők jönnek még, mint ha az utolsó álló helyet nem elégedtünk volna meg.

Mondjuk az eléggé tisztességes volt egy fiatal

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Zombor 1883. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

nőhöz képest! de következett egy uj — templomban alig előfordult eset — melyet nyilvánosan közzétenni kötelességünknek tartjuk — intésül mindazoknak kik az intelligencia tagjai közé a tolongásból menekülni akar-nának.

Ugyanis két úrhölgy belépvén a terembe — valóságos öklözés keletkezett — miután többeket köz-tünk taszítva a teremből kiutasítottak, — természetes általános tetszés nyilatkozatok között.

Ezen rajtunk elkövetett sérülés a mellék terem-ben levő parasztleányektól sem várható, még kevésbbé vártuk ezt nevezett úrhölgyektől — kik — ha némi jogot (?) formálnak is maguknak — terembeni kivált-ságos tartózkodásra, — mivel asszonyokhoz illetőleg — tisztességesen kiváltságukat tudunkra adhatták volna — amiről eddig tudomásunk nem volt.

Több megsértett nő.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Haszonbérleti ajánlat.
Az angol-osztrák bank rétgazdasági igazgatósága Ujvidéken,
egy év tartamára haszonbérbe adja a csürogi öbölzetben, melynek töltését most erősítik, immár kész repevevőseit, melyeket feleslek végeztek; nemkülönbön öszi buza és tavaszi gabona alá való ki-válóan termékeny földjeit, szénakaszalóit és legelőit, akár nagy, akár kisebb — tetszészerinti — darabokban.
Az egész kiadó terület 4700 holdra rug.
Írás- vagy szóbeli tudakozványokra készségesen felel az Ujvi-déken lakó gazdasági igazgató HAY SÁNDOR ur.
Levelekre rögtön kimerítő válasz küldetik.

963. szám.
ex. 1883.

Pályázati hirdetmény.

Szántova községben üresedésben levő községi szü-lésnöi állomásra ezennel pályázat nyitattik, s a vá-lasztás megejtésére határidőül folyó évi november hó 11-ik napjának d. u. 3 órája Szántova községhezához kitűzték.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 51. §-a értelmében oklevéllel és a ma-gyar nyelven kívül a helyben divó dalmát nyelv tu-dását igazoló okmánnal felszerelt folyamodványait a választást megelőző napig e község előjáróságánál nyujtsák be.

Ezen állomás a következő javadalmazással van egybekötve:

a) Évi készpénz fizetés 50 frt.
b) Minden egyes szülesi esetenél nyujtott segély után 60 kr.

Szántován, 1883. október 6-án.

Paul József,
jegyző.

Periskity Gerő,
bíró.

3825. szám.
kig. 1883

Pályázati hirdetmény.

Leköszönés folytán megürült Szántova, Dautova és Béregh községek Szántován székelő körorvosi állo-másra ezennel pályázat nyitattik, és a választás hatá-rideje folyó év október hó 28-ának d. u. 3 órájára kitűzték.

Ezen állomást elnyerő, nevezett három községtől összesen 567 frt évi fizetést, és esetenként 20 kr. látog-atási díjt nyer.

Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy az egészség-ügyi törvény értelmében, és a hazai nyelven kívül a dalmát nyelv ismeretét tanúsító bizonyítvánnyal fel-szerelt folyamodványait mondott határidőig alulirt szolgabírói hivatalnál nyujtsák be.

Szántován, 1883. évi október hó 1-én.

Készmárky,
szolgabíró.

3—3